

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ผลลัพธ์และผลกระทบการดำเนินงานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ
จังหวัดลำปาง

ชื่อผู้เขียน นางสาวจันทรา ทวยมิถุนิ

สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์	ธรรมธิติวัฒน์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์พัฒน์	สุจำนงค์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรिता	ธีระวัฒน์สกุล	กรรมการ
อาจารย์บุญญวัฒน์	แก้วปิ่นตา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบการดำเนินงานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ครอบคลุมทุกอำเภอ จำนวน 690 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตรวจสอบจรรยาไขพยาธิใบไม้ตับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ผลลัพธ์การดำเนินงานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 60.1 ระดับดีร้อยละ 27.3 และระดับต่ำร้อยละ 12.6 มีระดับทักษะที่เชื่ออำนาจมากต่อการป้องกันและควบคุมโรคคิดเป็นร้อยละ 73.6 เชื่ออำนาจปานกลางร้อยละ 25.7 ส่วนการปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเสี่ยงต่ำต่อการติดโรคพยาธิใบไม้ตับร้อยละ 76.7 แต่มีพฤติกรรมบางประการที่ปฏิบัติถูกต้องน้อย ได้แก่ การบริโภคปลาปรุงสุกด้วยความร้อนมีเพียงร้อยละ 12.6 การถ่ายอุจจาระในส้วมทุกครั้งมีเพียงร้อยละ 52.8 สำหรับผลกระทบการดำเนินงานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ พบว่า มีอัตราความชุกของโรคพยาธิ

ใบไม้ดับร้อยละ 23.3 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า ระดับความรู้มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และระดับความเสี่ยงของการติดโรคพยาธิใบไม้ดับมีความสัมพันธ์กับการตรวจจากระพบไข่พยาธิใบไม้ดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

จากผลการศึกษา ซึ่งให้เห็นว่า อัตราความชุกของโรคพยาธิใบไม้ดับสูงกว่าเป้าหมาย ดังนั้นการดำเนินงานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ดับเพื่อลดอัตราความชุกของโรคพยาธิใบไม้ดับยังจะต้องดำเนินการต่อไปให้เห็นผลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการแก้ไขพฤติกรรมการกิน การใช้ส้วม และการให้สุขศึกษาในแนวกว้างและแนวลึกในรูปแบบที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด โดยดำเนินการร่วมไปกับการค้นหาผู้ป่วย และให้การรักษาตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง

Independent Study Title Output and Impact on Opisthorchiasis Control in Lampang Province

Author Miss Jantra Towymerit

Master of Public Health

Examining Committee :

Asst. Prof. Somsak	Thamthitiwat	Chairman
Assoc. Prof. Pat	Sujumnonk	Member
Asst. Prof. Sarita	Teerawatsakul	Member
Lect. Boontuan	Kaewpinta	Member

Abstract

The objective of this cross-sectional descriptive study was to evaluate the output and the impact on the Opisthorchiasis control programme in Lampang province. The samples consisted of 690 persons aged over 15 years who lived in all districts. Subjects were selected by multi-stage random sampling method. The study instrument was an interview schedule, developed by the investigator. Data collection was conducted by using a questionnaire to interview one subject from each household and stool examination by Kato's thick smear for the detection of Opisthorchis eggs. Data were analyzed and described in terms of frequency, percentage, mean and standard deviation.

The result revealed that the output evaluations of the Opisthorchiasis control which consisted of 3 parts, knowledge, attitude and practice, were as follows : Most of samples had a moderate level of knowledge about liver fluke accounted for 60.1%. 27.3% and 12.6% of subjects had high and low knowledge level respectively. Most of them, 73.6%, had a good attitude towards preventing and controlling of liver fluke infestation and the rest had moderate attitude level. The subjects mostly had low risk of liver fluke

infestation accounted for 76.7% but some correct behaviors were low. Subjects, however, had proper eating habit for only 12.6% and used latrine regularly for 52.8%. For the impact on the Opisthorchiasis control, the result showed that the prevalence of Opisthorchiasis was 23.3%. In addition to data analysis mentioned, the level of knowledge was found to have significant association with attitude ($p < .05$). The risk level of Opisthorchiasis was also significantly associated with the detection of Opisthorchis eggs ($p < .05$).

This study revealed that the prevalence of Opisthorchiasis was still higher than the target level. The Opisthorchiasis control programme to reduce its prevalence should be strongly implemented, particularly in eating and latrine-using habits as well as health education to reach people as much as possible. This will be performed in accordance with active case finding and proper treatment.